

Els *estalvis*(ALDC, II, 367. Els *estalvis*)

L'objecte destinat a posar-se sota els utensilis de cuina que se serveixen a taula per tal d'evitar que les tovalles es taquin o es cremin' coneix un bon nombre de significants basats en: 1) La protecció de la taula o les tovalles: *estalvis* (o *estalvi*; *estaubis*, amb vocalització de *-l-* velar; *estàlbins*, amb plural analògic), der. postverbal de *estalviar*, d'origen fosc, potser del llat. vg. *ESTALBEARE 'posar sota protecció', relacionat amb l'eusq. *estalbe* 'protecció, lloc protegit'; també els castellanismes *guardamantels* 87, 100, *salvamantels* 93, 102.

2) La forma arrodonida: *capçana*, del llat. vg. *CAPITIANA 'cosa del cap', per la semblança amb la rodella del cap; el mall. *r[o]tlo* prové del llat. vg. ROTULU 'anella, rotllana' i *r[o]llo* és un castellanisme; *rutlla* 17 és postverbal de *rutllar* (< llat. ROTULARE); *rodanxa* 143; *roda de la mesa* 122; *roda (de) cassola* 136; *rodet* 148; *rodilla* 138 i *ruedo* 142 són castellanismes.

3) La matèria: *llassa* (< *allassa*, der. de *all*, per afèresi), perquè es feia trenant cues d'all; *estorinet* 158, 190, dim. d'*estora*; *espart* 163; *llata* 157, a partir de 'trena de brins d'espart, etc.'

4) Lloc per a posar o sostenir (l'utensili que es treu del foc): *siti*, potser del llat. SITUS encreuat amb *sitiar*, tal vegada alteració del llat. SITUARE; *portaplat* 9, 14; *reposaplat* 10; *posador* 75; *peu* 89, 93, 94, 99; var. *piau* 139, per la diftongació de la [ε] al Matarranya; *suport* 13; *assientet* 189, dim. del cast. *asiento*; *trespeus*; *portadora* 187; *tenidor* 135, 140, 141, der. de *tenir* (< llat. TENERE 'sostenir'); *paeller* 160; i *harnero* 186 (var. *harneret*, 186), tribut al cast., que trobaria la motivació en els forats de certs *estalvis* comparats amb els d'un sedàs.

Estalvis i *capçana* són mots normatius.

